

Bruksela, 28 listopada 2025 r.
(OR. en)

15959/25

Międzyinstytucjonalne numery
referencyjne:
2025/0543(COD)
2025/0544(CNS)

IND 546
RECH 521
COMPET 1236
MI 959
EDUC 475
TELECOM 431
ENER 625
ENV 1281
CLIMA 557
AGRI 644
TRANS 589
SAN 775
BIOTECH 40
CADREFIN 335
CODEC 1921

NOTA

Od: Sekretariat Generalny Rady

Do: Komitet Stałych Przedstawicieli / Rada

Nr dok. Kom.: 11765/1/25 REV 1; 11749/25

Dotyczy: *Przygotowania do posiedzenia Rady ds. Konkurencyjności
(Rynek Wewnętrzny, Przemysł, Badania i Przestrzeń Kosmiczna)
8–9 grudnia 2025 r.*

Pakiet „Horyzont Europa”: program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji (2028–2034)

a) Program ramowy oraz zasady uczestnictwa i upowszechniania obowiązujące w tym programie

b) Program szczegółowy służący realizacji programu „Horyzont Europa”
– Sprawozdanie z postępu prac

W sprawozdaniu z postępu prac zamieszczonym w załączniku do niniejszej noty przedstawiono poglądy prezydencji na temat aktualnej sytuacji i postępów poczynionych w analizie wyżej wymienionych wniosków w drugiej połowie 2025 r. Sprawozdanie to zostało sporządzone pod kierunkiem prezydencji i nie przesądza o konkretnych kwestiach stanowiących przedmiot zainteresowania poszczególnych delegacji lub o ich dalszych uwagach.

Komitet Stałych Przedstawicieli jest w związku z tym proszony o zapoznanie się z niniejszym sprawozdaniem z postępu prac i o przekazanie go Radzie (ds. Konkurencyjności) w związku z jej posiedzeniem w dniu 9 grudnia 2025 r.

Pakiet „Horyzont Europa”: program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji (2028–2034)

a) Program ramowy oraz zasady uczestnictwa i upowszechniania obowiązujące w tym programie

b) Program szczegółowy służący realizacji programu „Horyzont Europa”

– Sprawozdanie z postępu prac

I. WPROWADZENIE

1. Unia Europejska (UE) znajduje się w decydującym momencie. Jednolity rynek jest nadal nieukończony, obciążony złożonością regulacyjną i krajowymi ograniczeniami, co osłabia europejską konkurencyjność i spójność. Ponadto, jak uwypuklono w sprawozdaniach Draghiego, Letty i Heitora, UE ustępuje pola globalnym konkurentom w dziedzinie badań naukowych, innowacji i powiązanych inwestycji, co podaje w wątpliwość wiodącą pozycję technologiczną i strategiczną autonomię UE.
2. UE znajduje się w punkcie zwrotnym, a przyszłe wysiłki w zakresie badań naukowych i innowacji nigdy nie były ważniejsze. W świecie rosnącej niepewności, globalnych wyzwań i kryzysów, szybko powstających technologii oraz krajobrazu geopolitycznego charakteryzującego się gwałtownymi zmianami, planowane i stabilne badania naukowe i innowacje odgrywają kluczową rolę w zrozumieniu wyzwań, opracowywaniu rozwiązań oraz opanowaniu technologii, które będą kształtowały przyszłość. Konieczne jest zatem reagowanie na te wyzwania poprzez inteligentne i wspólne strategie i inwestycje, zapewnienie przestrzeni dla innowacji i wzmocnienie podstaw odpornej UE w celu zapewnienia naszego przyszłego bezpieczeństwa, dobrobytu i konkurencyjności.

3. UE potrzebuje ściślejszej współpracy. Ponieważ współpraca jest najmocniejszą stroną Europy, UE i jej państwa członkowskie mają warunki wyjściowe do tego, by odbudować europejską pozycję lidera naukowego i technologicznego oraz zapewnić innowacje potrzebne do uporania się z czekającymi wyzwaniem. Kolejny program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” musi wyznaczyć drogę do realizacji tego celu, działając w ścisłej synergii z innymi programami na podstawie kolejnych wieloletnich ram finansowych (WRF). Kolejne WRF muszą zapewnić, by wypracowane w Europie doskonałe wyniki badań naukowych i innowacji były wdrażane w UE, dostarczając praktycznych rozwiązań jej obywatelom i otwierając nowe rynki dla jej przemysłu.

II. KONTEKST

4. W dniu 16 lipca 2025 r. Komisja opublikowała dwa powiązane wnioski: wniosek dotyczący ustanowienia programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” (zwanego dalej „programem ramowym”)¹ oraz wniosek dotyczący programu szczegółowego służącego realizacji programu „Horyzont Europa” (zwanego dalej „programem szczegółowym”)².
5. W Parlamencie Europejskim komisją odpowiedzialną za te wnioski jest Komisja Przemysłu, Badań Naukowych i Energii (ITRE). Na sprawozdawcę ds. programu ramowego wyznaczono Christiana Ehlera (PPE, DE), natomiast na sprawozdawcę ds. programu szczegółowego został wyznaczony René Repassi (S&D, DE).
6. W sprawie programu ramowego zasięgnięto opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, Trybunału Obrachunkowego i Komitetu Regionów.

III. AKTUALNA SYTUACJA

7. Pierwsza nieformalna wymiana poglądów na temat wniosków Komisji dotyczących programu „Horyzont Europa” odbyła się podczas nieformalnego posiedzeniu ministrów ds. badań naukowych i innowacji w dniu 17 lipca 2025 r. w Kopenhadze.

---

¹ Wniosek ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY ustanawiające program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” na lata 2028–2034 oraz zasady uczestnictwa i upowszechniania obowiązujące w tym programie oraz uchylające rozporządzenie (UE) 2021/695 (dok. 11765/25).

² Wniosek DECYZJA RADY ustanawiająca program szczegółowy służący realizacji programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” na lata 2028–2034 oraz zasady uczestnictwa i upowszechniania obowiązujące w tym programie oraz uchylająca decyzję (UE) 2021/764 (dok. 11749/25).

8. Grupa Robocza ds. Badań zapoznała się z przedstawionymi przez Komisję prezentacjami dotyczącymi programu ramowego i programu szczegółowego w dniach 24 lipca, 1, 4, 8, 11, 15, 18, 22 i 25 września 2025; delegacje miały możliwość uzyskania wyjaśnień. Po wyjaśnieniach przedstawionych przez Komisję grupa robocza kontynuowała analizę wniosku.
9. Szczegółowa analiza wniosków odbywała się w dniach 6, 9, 13, 16, 27 października oraz 3, 6, 10, 14, 17, 20 i 27 listopada 2025 r. W tym celu tekst wniosków podzielono na sześć bloków obejmujących tematycznie powiązane przepisy programu ramowego i programu szczegółowego w następujący sposób:
- Blok 1 – Przepisy ogólne: program ramowy (art. 1–10 i 35–37) oraz program szczegółowy (art. 1–4 i 18–21);
  - Blok 2 – Filar I – Doskonała nauka: program ramowy (art. 12–14) oraz program szczegółowy (art. 6–10);
  - Blok 3 – Filar II – Konkurencyjność i społeczeństwo, w tym partnerstwa europejskie: program ramowy (art. 11 i 15) oraz program szczegółowy (art. 5 i 11);
  - Blok 4 – Filar III – Innowacje: program ramowy (art. 16, 17 i 34) oraz program szczegółowy (art. 12 i 13);
  - Blok 5 – Filar IV – Europejska przestrzeń badawcza (EPB): program ramowy (art. 18 i 19) oraz program szczegółowy (art. 14–17);
  - Blok 6 – Zasady uczestnictwa i upowszechniania: program ramowy (art. 20–33).
10. Tekst w nawiasach kwadratowych nie był przedmiotem dyskusji³.

---

³ Program ramowy: art. 1 ust. 2 (Przedmiot), art. 6 (Budżet) i odpowiadający mu motyw 31, art. 19 (Rozszerzenie uczestnictwa), motyw 36 (kwestia dotycząca rozporządzenia w sprawie wykonania); Program szczegółowy: art. 1 ust. 2 (Przedmiot), art. 3 (Budżet), art. 4 ust. 3 (Program prac).

11. Oprócz tego na posiedzeniach Rady ds. Konkurencyjności w dniach 30 września i 9 grudnia 2025 r. prezydencja przeprowadziła debaty orientacyjne na temat konkretnych obszarów tematycznych obejmujące tematy badań naukowych i innowacji w dziedzinie technologii podwójnego zastosowania, bezpieczeństwa i obrony, a także strategiczne priorytety europejskich badań naukowych i innowacji, ze zwróceniem szczególnej uwagi na przyszłe partnerstwa.

IV. POCZYNIONE POSTĘPY

12. Celem prezydencji było osiągnięcie dogłębnego zrozumienia wniosków i ich powiązań z wnioskiem w sprawie Europejskiego Funduszu Konkurencyjności (EFK) oraz prowadzenie dalszych negocjacji z myślą o jak największej harmonizacji i konsolidacji tekstów. Przyjęto założenie, aby wykorzystywać dotychczasowe doświadczenia przy jednoczesnym skupieniu się w większym stopniu na nowych aspektach wniosków. Aby zapewnić jasność, szczególną uwagę zwrócono na ustrukturyzowane dyskusje dotyczące konkretnych kwestii prowadzone na podstawie przygotowywanych przez prezydencję not do dyskusji, oraz na sprecyzowanie kluczowych kwestii wymagających dalszej uwagi w przyszłych negocjacjach. W niektórych przypadkach, gdzie potrzebne są pogłębione wyjaśnienia i negocjacje, tekst został zaznaczony kursywą i pogrubioną czcionką. Podczas negocjacji Komisja przedstawiła również przydatne dokumenty robocze.
13. Prezydencja położyła nacisk na następujące zasady przewodnie, które mają pomóc w ukierunkowaniu negocjacji:
- zachęcanie do innowacyjnego myślenia poprzez uczenie się z przeszłości w poszukiwaniu nowych rozwiązań;
  - skonsolidowanie części objętych mandatem grupy roboczej oraz doprecyzowanie i zajęcie stanowiska w sprawie wzajemnych połączeń z nowym funduszem EFK;
  - zapewnienie niezbędnego stopnia szczegółowości w rozporządzeniu, aby umożliwić pewną ramową elastyczność w realizacji za pośrednictwem programów prac; oraz
  - unikanie powtórzeń z innych aktów ustawodawczych, chyba że konieczne są wyjątki lub doprecyzowania.

14. Negocjacje dotyczące programu „Horyzont Europa” są również powiązane z szerzej zakrojonymi negocjacjami prowadzonymi w innych grupach zajmujących się WRF. Ogólny budżet WRF i kluczowe umieszczone w nawiasach kwadratowych części wniosku dotyczącego programu „Horyzont Europa”, takie jak część dotycząca zapewnienia szerszego uczestnictwa i rozpowszechniania doskonałości, kryteria wyboru i kwalifikacja oraz stawki finansowania są negocjowane w ramach grupy roboczej ad hoc ds. WRF. Mimo to państwa członkowskie apelują o przedstawienie budżetu ogólnego programu „Horyzont Europa” w podziale na jego podkomponenty. Podgrupa ds. EFK negocjuje wspólny zbiór przepisów oraz zarządzanie segmentami polityki i treść tych segmentów.
15. Jedną z głównych niewiadomych pozostają dalsze informacje, które ma przekazać Komisja, w odniesieniu do mechanizmu sterującego i narzędzia koordynacji konkurencyjności, od których oczekuje się, że przyczynią się do ogólnego ustalania priorytetów i wzajemnego dostosowywania programów. Nie jest przy tym jasne, w jakim zakresie i na jakim poziomie będą zaangażowane państwa członkowskie.

Zagadnienia przekrojowe:

16. **Struktura programu ramowego:** Ogólna struktura programu ramowego ukształtowana wokół filarów nie została zakwestionowana. Dotychczas jedynie kilka państw członkowskich rozważało albo zwróciło się o przeniesienie konkretnych części albo do innych filarów, jako części przekrojowych programu, albo do innych programów UE, głównie EFK.
17. **Elastyczność i przewidywalność:** Skoncentrowano się na opracowaniu takich ram, które pozwolą znaleźć odpowiednią równowagę między elastycznością a przewidywalnością. Celem było wypracowanie dynamicznej równowagi, tak aby wspierać innowacje przy jednoczesnym zapewnieniu jasnych i wiarygodnych ram regulacyjnych poprzez uproszczenie tekstu i zwiększenie jasności tam, gdzie potrzebuje tego program. Jedną z kluczowych nierozstrzygniętych kwestii jest ogólne zarządzanie procesem ustalania priorytetów i udział państw członkowskich w tym procesie. Z tego powodu w programie szczegółowym zaznaczono miejsce na określenie ogólnego procesu ustalania priorytetów strategicznych, który będzie zapewniał państwom członkowskim istotną rolę doradczą, a tym samym ich zaangażowanie i akceptację.

18. **Uproszczenie:** Jednym z głównych priorytetów jest osiągnięcie uproszczenia, które będzie korzystne dla wnioskodawców i beneficjentów. Z tego powodu wprowadzono zasadę horyzontalną, aby zmniejszyć obciążenia administracyjne. Ponadto niektóre z proponowanych środków upraszczających (takie jak domyślne stosowanie płatności ryczałtowych i jednostkowych kosztów personelu) zaznaczono kursywą i pogrubioną czcionką jako elementy do dalszych dyskusji z myślą o zapewnieniu jak najlepszych ram. Wprawdzie decyzje w sprawie wielu środków upraszczających zostaną podjęte na etapie wdrażania, kluczowe znaczenie ma, by program „Horyzont Europa” zapewniał jasne wytyczne. Innym priorytetem w zakresie uproszczenia jest dostosowanie przepisów, by zapewnić, że będą one jasne, będą unikały zbędnych powtórzeń i będą pozwalały na elastyczność w ich wdrażaniu.
19. **Wielodyscyplinarność, w tym uwzględnienie nauk społecznych i humanistycznych:** Istnieje pełna zgoda, co do konieczności zapewnienia podejść wielodyscyplinarnych i uwzględnienia nauk społecznych i humanistycznych we wszystkich częściach programu ramowego. Zostało to dodatkowo podkreślone w filarze II „Konkurencyjność i społeczeństwo”, aby zapewnić wyniki badań naukowych i innowacji opartych na współpracy, niezbędne do sprostania wyzwaniom, z jakimi mierzy się UE. Doprecyzowano ponadto potrzebę konkretnych zaproszeń do składania wniosków dotyczących tematów związanych z naukami społecznymi i humanistycznymi.
20. **Stowarzyszenie:** Stowarzyszenie państw trzecich z programem ramowym zyskuje nowy wymiar w świetle obecnego kontekstu geopolitycznego, ustępowania przez UE pola w dziedzinie badań naukowych i innowacji oraz otwarcia programu ramowego na technologie podwójnego zastosowania. Aby odnieść się do tej kwestii, we wszystkich programach objętych kolejnymi WRF ujednolicono artykuł dotyczący stowarzyszenia, wykorzystując cztery znane kategorie państw trzecich, ale kładąc większy nacisk na podział kosztów stowarzyszenia, sprawiedliwą równowagę, prawo UE do należytego zarządzania finansami oraz brak jakichkolwiek uprawnień decyzyjnych państw trzecich w odniesieniu do programu. Wyzwaniem dla programu ramowego będzie wyważenie potrzeby zawierania partnerstw z niektórymi krajami, w przypadku gdy takie stowarzyszenie nie przynosi wyraźnych korzyści, oraz stosowania środków bezpieczeństwa badań naukowych wobec krajów z pozostałych kategorii, z którymi stowarzyszenie takie korzyści przynosi. Kolejna kwestia dotyczy bliskich i zaufanych partnerów i ich zdolności do stowarzyszenia i pełnego uczestnictwa we wzajemnych korzyściach. Ponadto w ramach programu „Horyzont Europa” i EFK prowadzone będą odrębne programy stowarzyszeniowe, co może tworzyć przeszkody dla zintegrowanego cyklu innowacji, do którego dążymy.

21. **Technologie podwójnego zastosowania:** Otwarcie programu ramowego na wsparcie w zakresie technologii podwójnego zastosowania wynika z gwałtownie zmieniającej się sytuacji geopolitycznej i zmian technologicznych. Powoduje to przesunięcie zakresu w porównaniu z obecnym programem ramowym. W dalszych negocjacjach należy dokonać wyraźnego rozróżnienia między możliwościami i wsparciem w zakresie podwójnego zastosowania a działaniami związanymi wyłącznie z obronnością. W celu wykorzystania impulsu, jakim badania nad technologiami podwójnego zastosowania mogą być dla badań naukowych i innowacji, należy określić odpowiednie ramy, aby uniknąć tworzenia zbędnych ograniczeń i uciążliwej administracji.
22. **Bezpieczeństwo badań naukowych:** Bezpieczeństwo badań naukowych ma na celu zarządzanie ryzykiem, takim jak niepożądany transfer technologii krytycznych, wrogi wpływ na badania naukowe oraz naruszanie etyki lub uczciwości, przy jednoczesnym utrzymaniu podstawowych zasad badań naukowych i innowacji, które stanowią podstawę europejskiej przestrzeni badawczej. Integralną częścią negocjacji w sprawie głównych nierozstrzygniętych kwestii będzie zagadnienie bezpieczeństwa badań naukowych.

Wzajemne powiązania z EFK:

23. Wniosek w sprawie programu „Horyzont Europa” oraz wniosek w sprawie EFK są ze sobą ściśle powiązane w kilku obszarach i mają wspólne założenie dotyczące pobudzenia cyklu innowacji. Pozwoli to na przekształcanie wyników badań naukowych i innowacji w możliwe do wdrożenia rozwiązania i produkty rynkowe, zapewniając przy tym przekazywanie do sfery badań naukowych informacji zwrotnych na temat wyzwań związanych z wdrożeniem. Priorytety tematyczne obu programów powinny być współzależne w całym cyklu innowacji, aby zagwarantować możliwie jak największy wpływ inwestycji publicznych. Oto najważniejsze powiązania z EFK znajdujące się w różnych częściach wniosku w sprawie programu „Horyzont Europa”:
24. **Segmenty polityki** (art. 15 programu ramowego i art. 11 programu szczegółowego): artykuły te łączą działania w zakresie badań naukowych i innowacji opartych na współpracy prowadzone na podstawie zawartego w filarze II programu „Horyzont Europa” komponentu dotyczącego konkurencyjności z określonymi w EFK segmentami polityki i wyjaśniają, dlaczego zostały one objęte specjalną częścią programu prac EFK dotyczącą badań naukowych i innowacji w odniesieniu do odpowiednich segmentów polityki. Działania w ramach segmentów polityki EFK będą również uzyskiwać korzyści z badań naukowych i innowacji opartych na współpracy prowadzonych w ramach komponentu dotyczącego społeczeństwa w filarze II i odwrotnie, ponieważ rozwój sytuacji zarówno pod względem konkurencyjności, jak i ogółu społeczeństwa jest współzależny.

25. **Misje i Instrument Nowego Europejskiego Bauhausu (instrument NEB):** Potrzebne jest silne powiązanie między pięcioma istniejącymi misjami oraz instrumentem NEB w ramach programu „Horyzont Europa” i EFK, aby zapewnić dalsze wdrażanie kluczowych inwestycji w badania naukowe i innowacje objętych obecnymi WRF. Powiązanie to zapewni, że cenne innowacje będą wprowadzane na rynek i skutecznie wdrażane.
26. **Partnerstwa europejskie** (art. 11 programu ramowego i art. 5 programu szczegółowego): Artykuły te określają wzajemne powiązania przyszłych partnerstw europejskich z segmentami polityki EFK. Wybrane partnerstwa mogą być ściśle powiązane z segmentami polityki i stanowić dodatkowy środek pozyskiwania finansowania publicznego i prywatnego w cyklu innowacji w celu sprostania wyzwaniom.
27. **Europejska Rada ds. Innowacji (EIC)** (art. 16 i 34 programu ramowego i art. 12 programu szczegółowego): Opisane tam działania są powiązane z przewidzianymi w EFK Instrumentem InvestEU oraz instrumentem na rzecz finansowania przedsiębiorstw scale-up. Dodano nowy motyw (15c), aby zapewnić skuteczną komplementarność i płynne przechodzenie między tymi instrumentami, w szczególności w przypadku przedsiębiorstw opracowujących technologie o strategicznym znaczeniu dla UE.
28. **Zastosowania obronne:** Co się tyczy EIC, art. 16 odnosi się do wsparcia udzielanego z programu „Horyzont Europa” na rzecz technologii krytycznych w zastosowaniach obronnych. Kwestią, co do której państwa członkowskie muszą jeszcze podjąć decyzję pozostaje sposób finansowania takich działań, tj. czy będzie ono realizowane z części EFK dotyczącej obronności czy z InvestEU w oparciu o wiedzę zdobytą dzięki finansowaniu przez EIC technologii typu „deep tech”.
29. **Upowszechnianie i waloryzacja** (art. 32 programu ramowego): Artykuł ten odnosi się do narzędzi EFK służących strategii waloryzacji EFK, które Komisja może zastosować, jeżeli beneficjent nie dołoży należytych starań w celu waloryzacji swoich wyników.
30. **Środki bezpieczeństwa** (art. 20 programu ramowego, który odsyła bezpośrednio do zawartych w EFK art. 10 ust. 2 i art. 10 ust. 3 dotyczących preferencji UE, art. 13 dotyczącego stosowania przepisów w zakresie informacji niejawnych oraz art. 20 dotyczącego przyspieszonego i ukierunkowanego działania na rzecz konkurencyjności): Te artykuły EFK mogą być w stosownych przypadkach wykorzystywane w dowolnych częściach programu prac „Horyzont Europa” w celu ochrony strategicznej autonomii i suwerenności technologicznej UE. nierozstrzygniętą kwestią pozostaje, czy jest to wystarczające w świetle specyfiki bezpieczeństwa badań naukowych.

31. Spodziewana jest dalsza dyskusja na forum grupy roboczej ad hoc ds. EFK dotycząca strategicznego interesu polegającego na wykorzystaniu EFK również w celu zachowania zdolności do utrzymania infrastruktur badawczych i technologicznych o strategicznym znaczeniu dla konkurencyjności UE. Ostatnim głównym punktem, w odniesieniu do którego nadal oczekiwana jest opinia prawna dotycząca kwestii zgodności z Traktatem, jest program szczegółowy działań na rzecz badań naukowych i innowacji w dziedzinie obronności, który jest programem szczegółowym programu „Horyzont Europa”, ale został włączony do segmentu polityki EFK dotyczącego odporności i bezpieczeństwa, przemysłu obronnego i przestrzeni kosmicznej, bez specjalnego budżetu.

V. SZCZEGÓŁOWE OMÓWIENIE W PODZIALE NA BLOKI NEGOCJACYJNE

32. Poniżej przedstawiono najistotniejsze zmiany merytoryczne, które wprowadzono w odniesieniu do każdego z sześciu bloków w celu poprawy ukierunkowania programu.

Blok 1: Przepisy ogólne

33. W tej części wprowadzono kilka kluczowych zmian, aby poprawić ukierunkowanie programu ramowego.

34. W **programie ramowym** art. 2, który zawiera definicje, był stale zmieniany i rozszerzany o odpowiednie nowe definicje, aby zapewnić programowi konkretny zestaw definicji. Czyniono to, mając na uwadze, że należy zdefiniować jedynie terminy stosowane w rozporządzeniu, a definicje z innych rozporządzeń nie powinny być powtarzane. W art. 3 zmieniono ogólne cele programu ramowego, aby przedstawić silniejszą narrację. Kładzie się teraz nacisk na wzmocnienie bazy naukowej i technologicznej poprzez doskonałe badania naukowe i innowacje oparte na otwartej konkurencji w celu wspierania nie tylko konkurencyjności, ale również dobrobytu, suwerenności i odporności. Tekst zwiększa również wsparcie na rzecz urzeczywistnienia europejskiej przestrzeni badawczej (EPB) oraz na rzecz szkoleń i mobilności naukowców, zachęcając do cyrkulacji talentów przy jednoczesnym przeciwdziałaniu drenażowi mózgów. W art. 4 określającym strukturę programu zmieniono komponent dotyczący społeczeństwa w filarze „Konkurencyjność i społeczeństwo”, a także rozdział dotyczący EPB. W art. 5 dotyczącym zasad horyzontalnych położono nowy nacisk na łańcuch wartości w zakresie badań naukowych i innowacji, zapewniając, aby program rozciągał się od badań podstawowych po innowacje przełomowe i umożliwiał zdecydowane powiązanie z EFK, tak aby wspierać absorpcję i wdrażanie wyników. Uwzględniono również uproszczenie procesów administracyjnych, precyzując, że nacisk kładzie się przede wszystkim na zmniejszenie obciążeń dla uczestników. Aby zapewnić inkluzywność, wprowadzono wyraźne zobowiązanie do promowania równych szans dla wszystkich zainteresowanych stron w dziedzinie badań naukowych i innowacji w UE, przy czym kilka państw członkowskich wzywa do wyraźnego ponownego włączenia zasady poszerzenia uczestnictwa ujętej w obecnym rozporządzeniu w sprawie programu „Horyzont Europa”. Wprowadzono zapewnienie wdrożenia równouprawnienia płci, w tym włączenie wymiaru płci do treści badań naukowych i innowacji, oraz utrzymanie bezpieczeństwa badań naukowych poprzez zarządzanie powiązaniem ryzykiem, zapewniając uwzględnienie tych zasad we wszystkich działaniach w zakresie badań naukowych i innowacji. Ponadto, aby uzyskać optymalne zaangażowanie i wywrzeć największy wpływ, określono potrzebę rozwijania strategicznych synergii między filarami programu „Horyzont Europa” i ich komponentami oraz wdrażania programu ramowego w synergii z innymi programami UE.

35. Niektóre przepisy w tej części są standardowymi przepisami horyzontalnymi (art. 7, art. 8 i art. 9) w brzmieniu wspólnym dla kilku programów UE. Z tego powodu poprawki ograniczono do ścisłego minimum, a zmiany wprowadzono jedynie, by uwzględnić kwestie o bardziej politycznym charakterze. Na podstawie wniosku większości delegacji o zastąpienie nowej proponowanej pieczęci konkurencyjności lub przynajmniej jej uzupełnienie w art. 8 wprowadzono obecnie stosowaną pieczęć doskonałości. Propozycja prezydencji umożliwiłaby stosowanie obu pieczęci w celu pozyskania dodatkowego finansowania, przy uwzględnieniu głównych cech marki każdej pieczęci, a jednocześnie uniknięciu ryzyka nieporozumień wynikających z istnienia dwóch pieczęci, jak wskazały niektóre państwa członkowskie. W art. 9 zobowiązano Komisję do corocznego przekazywania komitetowi programu informacji na temat wkładów finansowych państw stowarzyszonych, tak by zapewnić przejrzystość i ogląd sytuacji.
36. Art. 10 ma zasadnicze znaczenie dla realizacji programu ramowego. Określono, że dotacje powinny być główną formą wsparcia zgodnie z obecną praktyką. Ponadto przypomina się, że komisja oceniająca powinna składać się w całości lub, w należycie uzasadnionych przypadkach – częściowo, z niezależnych ekspertów zewnętrznych. Wprowadzenie uproszczonych metod rozliczania kosztów, takich jak płatności ryczałtowe i koszty jednostkowe personelu jako domyślnej formy finansowania UE, otrzymało mieszane wsparcie ze strony państw członkowskich, które wyraziły ogólny sceptycyzm w szczególności wobec domyślnego stosowania kosztów jednostkowych personelu.

37. W **programie szczegółowym** art. 1 stanowi, że program ramowy powinien obejmować również realizację działań w zakresie badań naukowych i innowacji opartych na współpracy w celu wsparcia segmentów polityki EFK. W art. 2 dotyczącym celów operacyjnych nie wprowadzono żadnych istotnych zmian poza położeniem większego nacisku na zachęcanie do wykorzystywania wyników badań naukowych i innowacji oraz optymalizację wykorzystania infrastruktury badawczych i technologicznych. W art. 4 wykaz treści programów prac jest wyczerpujący, a nie orientacyjny. Dokonano tego, aby zapewnić większą przejrzystość i lepszą strukturę realizacji programu, zapewnić bardziej przewidywalne i lepiej zdefiniowane działania w programach prac oraz wykluczyć możliwość dodawania dodatkowych kryteriów do zaproszeń do składania wniosków bez konsultacji z państwami członkowskimi. Doprecyzowano ponadto, że należy ustanowić procedurę przeglądu oceny. Do wykazu działań, do których miałyby zastosowanie przepisy szczegółowe, dodano bezpieczeństwo badań naukowych. Liczba odrębnych programów prac została dostosowana do struktury programu. W odpowiedzi na nieustanne wnioski państw członkowskich, by przewidzieć ich większe zaangażowanie w ustalanie priorytetów, zaznaczono miejsce na nowy artykuł służący ustanowieniu ram ustalania priorytetów strategicznych, zapewniających silną rolę doradczą, a tym samym zaangażowanie i poparcie państw członkowskich. Brzmienie tego artykułu będzie zależało od dalszych informacji na temat mechanizmu sterującego i narzędzia koordynacji konkurencyjności zapowiedzianych przez Komisję. W art. 18 dotyczącym procedury komitetowej sformułowanie „skład ogólny” zmieniono na „skład strategiczny”, a jego rolę rozszerzono tak, aby obejmowała również nadzór nad spójnością programu w poszczególnych programach prac, w tym z partnerstwami europejskimi. Podkomitety dostosowano do struktury programu. Ponadto, aby wzmocnić rolę państw członkowskich, wprowadzono dwa punkty: klauzulę o braku opinii w sprawie przyjęcia programu prac oraz zobowiązanie Komisji do regularnego i począwszy od wczesnego etapu informowania komitetu programu o ogólnych postępach w realizacji programu szczegółowego.

Segment 2: Doskonała nauka

Europejska Rada ds. Badań Naukowych (ERBN)

38. Ogólnie rzecz biorąc, główne zmiany związane z ERBN polegały na zmianie wniosku w celu dostosowania go do obecnej praktyki i zwyczajowo stosowanego brzmienia. W **programie ramowym** potwierdzono główny cel Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych, w tym skupienie się na naukowcach na wczesnym etapie kariery. Zmieniono motyw 13, w którym stwierdzono, że ERBN powinna podążać najbardziej obiecującymi ścieżkami w pionierskich dziedzinach nauki we wszystkich obszarach i angażować się w oddolne, inspirowane przez naukowców badania w drodze otwartej konkurencji opartej wyłącznie na doskonałości.
39. W art. 6 **programu szczegółowego** kadencja przewodniczącego ERBN została ustalona na cztery lata, z możliwością jednokrotnego przedłużenia, zgodnie z obecną praktyką. Określono również, że przewodniczący ERBN powinien przeznaczać co najmniej 80 % czasu pracy na działalność na rzecz ERBN, zgodnie z obecną praktyką. Ponadto skreślono odniesienie do polityki korporacyjnej Komisji, ponieważ jego znaczenie mogło być błędnie rozumiane, jeżeli chodzi o autonomię ERBN. W art. 7 skład Rady Naukowej ERBN ustalono na maksymalnie 22 członków, tak by Rada Naukowa mogła funkcjonować, nawet jeżeli w danym momencie urzędujących członków będzie mniej. Kadencja członków Rady Naukowej została dostosowana do kadencji przewodniczącego. Określono również, że trzej wiceprzewodniczący wybrani przez Radę Naukową będą mieli wsparcie administracyjne w instytucjach macierzystych oraz że członkowie Rady Naukowej otrzymają wynagrodzenie za wykonywane przez nich zadania. Spostrzeżenia na temat tendencji badawczych lub kwestii politycznych, które Rada Naukowa przekazuje Komisji, mają być – zgodnie z najnowszym tekstem – przekazywane przez Komisję państwowym członkowskim. W art. 7 określono też, również zgodnie z obecną praktyką, że zarówno europejskie, jak i międzynarodowe działania informacyjne i współpraca są ważne dla zwiększenia widoczności ERBN dla najlepszych naukowców zarówno z UE, jak i reszty świata. W art. 8 wprowadzono tylko jedną zmianę zobowiązującą Komisję do regularnego i terminowego informowania komitetu programu w składzie zajmującym się ERBN o realizacji działań na rzecz ERBN.

Działania „Maria Skłodowska-Curie”

40. W art. 13 programu ramowego potwierdzono, że głównym celem działań „Maria Skłodowska-Curie” (MSCA) jest wspieranie karier naukowych na wszystkich etapach, ze szczególnym uwzględnieniem naukowców na wczesnym etapie kariery, oraz wspieranie oddolnej doskonałości badawczej, a także rozwijanie i przyciąganie talentów badawczych. W artykule tym ponownie wyrażono poparcie dla wymian personelu badawczego. Pierwotne odniesienie do kwestii bezpieczeństwa przeniesiono do motywu 14, ponieważ nacisk na bezpieczeństwo badań naukowych jest horyzontalną kwestią przekrojową i nie odnosi się tylko do działań „Maria Skłodowska-Curie”.
41. W art. 9 **programu szczegółowego** ponownie podkreślono oddolny charakter finansowania działań „Maria Skłodowska-Curie” i określono, że wszelkie odstępstwa od tego podejścia w celu ukierunkowania niektórych działań na konkretne priorytety tematyczne, rodzaje instytucji badawczych i innowacyjnych lub lokalizacje geograficzne mogą mieć miejsce wyłącznie w należycie uzasadnionych przypadkach i jeżeli udostępnione zostanie dodatkowe finansowanie z innych źródeł. Skreślono ustęp odnoszący się do synergii z innymi częściami tego programu, ponieważ jest to zasada horyzontalna. W ramach negocjacji dotyczących MSCA skupiono się na krajowych współczynnikach korygujących stosowanych w celu zapewnienia konkurencyjnych i atrakcyjnych warunków zatrudnienia oraz równości wynikającej z wynagrodzeń siły nabywczej – ze względu na szeroką krytykę stosowanej metodyki i częstotliwości aktualizacji tych współczynników.

Wspólne Centrum Badawcze (JRC)

42. Art. 14 **programu ramowego** stanowi obecnie, że Wspólne Centrum Badawcze (JRC) powinno również zapewniać państwom członkowskim, w stosownych przypadkach, niezależną, opartą na dowodach wiedzę i wsparcie naukowe. W art. 10 **programu szczegółowego** wprowadzono jedynie kilka niewielkich zmian.
43. Zdaniem prezydencji filar ten osiągnął na tym etapie negocjacji pewien poziom dojrzałości, choć nie oznacza to, że wszyscy zgadzają się ze wszystkim. Zaleca się, by przed powrotem do dyskusji na temat tego filaru, skoncentrować wysiłki na innych częściach wymagających większej uwagi.

Segment 3: Konkurencyjność i społeczeństwo

Partnerstwa europejskie

44. W art. 11 **programu ramowego** określono dwa rodzaje partnerstw, oparte albo na protokole ustaleń, albo na ustaleniach umownych znanych jako wspólne przedsięwzięcie. Chociaż różni się to od obecnego programu ramowego, w ramach którego współfinansowane partnerstwa opierają się na dotacjach, można to uznać za pożądane uproszczenie w oczekiwaniu na uzyskanie większej jasności co do procesu. Dodano ust. 3a, aby formalnie ustanowić wymóg, zgodnie z którym każde partnerstwo europejskie powinno opierać się na Strategicznym programie badań i innowacji określającym priorytety tematyczne, oczekiwane wyniki i odpowiedni plan działania. W ust. 5 dodano lit. ba), aby doprecyzować, że partnerstwa powinny być tworzone tylko wtedy, gdy inne środki UE nie doprowadziłyby do osiągnięcia zamierzonych celów. W ust. 5 dodano lit. -a), aby zapewnić państwom członkowskim pewność co do ich roli w określaniu i wyborze partnerstw opartych na protokole ustaleń. Pozostają pytania dotyczące optymalnego zarządzania wirtualnymi pulami środków finansowych, tak aby każde państwo członkowskie współfinansowało jedynie własnych uczestników projektów. Ponadto należy określić sposoby wnoszenia wkładu finansowego przez przemysł.
45. W art. 5 **programu szczegółowego** usunięto z ust. 1 lit. a) tekst, który ograniczał wybór partnerstwa wyłącznie do partnerstw z obszarów zaproponowanych przez Komisję, aby umożliwić wspólną identyfikację i wybór z państwami członkowskimi. W ust. 1 lit. a) ppkt (iii) określono, że minimalna liczba partnerów uczestniczących w konsorcjum to dziesięć państw członkowskich (40 % wszystkich obecnych państw członkowskich) ze względu na fakt, że większość wnioskowała o większą liczbę niż proponowane pięć. Ponadto w ust. 1 lit. a) ppkt (via) dodano strategię dotyczącą danych jako kryterium wyboru, a w ust. 1 lit. a) ppkt (vii) – integrację MŚP i przedsiębiorstw typu scale-up. W ust. 1 lit. aa) ppkt (xiiia) dodano obowiązek udostępniania przez Komisję organom UE i państwom członkowskim szczegółowych informacji z ocen, natomiast w ust. 1 dodano lit. ab) w celu sprecyzowania, że w przypadku stwierdzonego nieprzestrzegania wymogów Komisja powinna informować państwa członkowskie o wszelkich podjętych przez nią działaniach. Artykuły dotyczące partnerstw nadal wymagają dalszych istotnych prac i dyskusji.

46. Zważywszy że wiele państw członkowskich uznało komponent dotyczący społeczeństwa za niezadowalający, prezydencja wspólnie z nimi starała się go przeformułować i skonsolidować w taki sposób, aby doprecyzować jego rolę, zakres i powiązania z komponentem dotyczącym konkurencyjności. Chociaż poczyniono znaczne postępy, konieczne są dalsze prace w celu określenia i wzmocnienia wymiaru społecznego. W art. 15 **programu ramowego** określono dwa komponenty badań naukowych i innowacji opartych na współpracy: jeden dotyczący konkurencyjności, a drugi dotyczący społeczeństwa. W nowym ustępie stwierdza się, że oba komponenty opracowuje się w spójny sposób, aby zapewnić ich wzajemne wzmocnianie się i nieprzerwane uwzględnianie środowiska badań naukowych i innowacji na rzecz silnej i odpornej Unii.
47. W art. 15 wspomina się również o możliwości dalszego wspierania pozostałych działań misji w zakresie badań naukowych i innowacji, a także instrumentu NEB, przy czym nie wiąże się ich już wyłącznie z komponentem dotyczącym społeczeństwa. W obu przypadkach państwa członkowskie podkreśliły potrzebę ustanowienia silnych powiązań z innymi odpowiednimi programami UE – w szczególności z EFK – aby zapewnić skuteczne wykorzystanie i waloryzację wyników badań, zgodnie z pierwotnymi celami misji i również ze względu na bliskie powiązanie między misjami a segmentami polityki EFK. Wszelkie pozostałe działania związane z misjami mogą być wspierane w ramach należących do programu „Horyzont Europa” programów prac. Podobnie kilka państw członkowskich zauważyło, że najprostszym rozwiązaniem w odniesieniu do instrumentu NEB byłoby włączenie do programów prac jako tematów pozostałych działań w zakresie badań naukowych i innowacji.
48. W art. 11 **programu szczegółowego** preredagowano komponent dotyczący społeczeństwa, aby określić trzy główne obszary służące ukierunkowaniu transformacji społecznej: zrozumienie zmian geopolitycznych, środowiskowych, technologicznych i demokratycznych oraz dowodów na potrzeby kształtowania polityki; wspieranie demokratycznych, sprawiedliwych i bezpiecznych społeczeństw oraz wspieranie kultury europejskiej i europejskich sektorów kreatywnych.

Segment 4: Innowacje

Europejska Rada ds. Innowacji (EIC)

49. Jednym z ogólnych celów było wyjaśnienie powiązań między EIC a EFK – w szczególności w kontekście InvestEU i instrumentu na rzecz finansowania przedsiębiorstw typu scale-up – a także określenie właściwego zakresu ich działalności i ich komplementarności oraz odpowiednie dostosowanie tekstu. W tym celu dodano nowy motyw 15b. Prace te należy kontynuować, aby uzyskać optymalne rozwiązanie i zapewnić sprawne wdrażanie w przyszłości. W tym kontekście art. 34 ust. 7 i 10 programu szczegółowego, określające wyjątkowe przypadki, w których EIC może nadal interweniować i zapewniać finansowanie działań następczych lub finansowanie dla przedsiębiorstw zdolnych do pozyskania finansowania, pozostają otwarte do dalszych dyskusji.
50. W **programie ramowym** doprecyzowano zakres działalności EIC, a w art. 16 dodano tekst, z którego wynika, że jej działanie ma się wzajemnie uzupełniać z instrumentami EFK. Jeśli chodzi o dotacje w ramach instrumentu „Pionier”, szczególny nacisk położono na badania na wczesnym etapie. Ułatwienie dostępu do infrastruktur badawczych i technologicznych oraz korzystania z nich, a także działania służące tworzeniu sieci kontaktów zostały również dodane do zadań realizowanych w ramach usług akceleratora biznesu. Ponadto wprowadzono opis zadań dla do kierowników programu podobny do opisu stosowanego w przypadku „ARPA” (Agencja Zaawansowanych Projektów Badawczych), aby wyjaśnić, co należy rozumieć przez to podejście. Opinie na temat poziomu autonomii, który należy zapewnić, różnią się między sobą. Ze względu na to, że istnieją rozbieżne stanowiska co do finansowania zastosowań obronnych wyłącznie w ramach podejścia podobnego do „DARPA” (Agencja Zaawansowanych Projektów Badawczych w Obszarze Obronności), tekst zaznaczono pogrubioną czcionką i kursywą z myślą o dalszych negocjacjach nad możliwym rozwiązaniem. Prezydencja dostrzega trzy możliwe rozwiązania: zaakceptowanie propozycji Komisji i odpowiednie jej doprecyzowanie; określenie procesu, w ramach którego podejście EIC podobne do podejścia „DARPA” byłoby wspierane środkami finansowymi z części EFK dotyczącej obronności; lub dodanie podejścia podobnego do „DARPA” w części EFK dotyczącej obronności – w celu zgromadzenia wszystkich inwestycji związanych wyłącznie z obronnością. Podczas dyskusji państwa członkowskie popierały do tej pory przede wszystkim dwie ostatnie opcje. Dodano nowy motyw 15a wyjaśniający certyfikację programów i organów krajowych na potrzeby programu Plug-in.

51. W art. 34 doprecyzowano, że dotacje w ramach instrumentu „Transformacja” EIC mogą być przyznawane bez zaproszeń do składania wniosków, jeśli tak określono w programach prac, zgodnie z zaleceniem kierownika programu i opinią niezależnych ekspertów zewnętrznych. Ponadto wskazano, że w wyjątkowych przypadkach w ramach instrumentu „Akcelerator” EIC można wspierać małe spółki o średniej kapitalizacji. Dodano również tekst wyjaśniający, że dezinwestycje z Funduszu EIC należy traktować jako środki powracające do Funduszu EIC, co stanowi odzwierciedlenie podobnego sformułowania zastosowanego w przypadku EFK.
52. W art. 12 **programu szczegółowego** kadencja przewodniczącego Rady EIC została wydłużona do czterech lat, z możliwością jednokrotnego przedłużenia. Do wymogów, który musi spełniać przewodniczący, dodano udokumentowane doświadczenie z uwagi na wysoką rangę tej roli. Jeżeli chodzi o członków Rady EIC, do aspektów, w odniesieniu do których należy zapewnić równowagę, dodano rozkład tematyczny.

Ekosystemy innowacji

53. W art. 17 **programu ramowego** określono wsparcie dla działań związanych z priorytetami strategicznymi, kładąc nacisk na tworzenie połączonych transnarodowych ekosystemów innowacji. Należy również dążyć do zapewnienia synergii z innymi kluczowymi komponentami programu ramowego. Część art. 17 dotycząca wspierania działań mających na celu wspieranie integracji trójkąta wiedzy pozostaje otwarta, ponieważ kilka państw członkowskich wyraziło zaniepokojenie w związku z nieuwzględnieniem Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii (EIT) we wniosku Komisji i zwróciło się o jego dodanie do tekstu. Kilka państw członkowskich poprosiło również o wyjaśnienie, dlaczego pominięto ten instytut, i o doprecyzowanie jego umiejscowienia i umiejscowienia jego wspólnot wiedzy i innowacji w następnym programie „Horyzont Europa”. Niektóre państwa członkowskie wolałyby jednak poczekać na wniosek Komisji dotyczący przeglądu rozporządzenia o EIT, który ma zostać przedstawiony przed końcem 2026 r. Z tego powodu i z myślą o dalszych dyskusjach tekst zaznaczono pogrubioną czcionką i kursywą, w tym w art. 13 programu szczegółowego, a Komisja została również poproszona o przedstawienie dokumentu roboczego na temat EIT w celu udzielenia państwom członkowskim dokładniejszych informacji.

54. W art. 13 **programu szczegółowego** do zainteresowanych stron, które mogą korzystać z ustanowienia i wspierania połączonych centrów, dodano naukowców. Jeśli chodzi o działania wspierające rozwój ogólnoeuropejskich ekosystemów innowacji, zwrócono szczególną uwagę na integrację i wzmocnienie zarówno mocnych stron, jak i potencjału. Specjalne wsparcie dla MŚP i przedsiębiorstw typu start-up i scale-up w ramach tego podkomponentu filaru dotyczącego innowacji zostało powiązane z innymi podkomponentami, z połączonymi centrami i z działaniami w ramach ekosystemu innowacji, aby zapewnić bardziej spójne podejście. Komisja została ponadto poproszona o przedstawienie dokumentu roboczego opisującego bardziej szczegółowo oczekiwane działania, które mają zostać przeprowadzone w ramach tego komponentu filaru innowacji.
55. Pozostało kilka nierozstrzygniętych kwestii związanych z tym filarem, które wymagają dalszej uwagi, a mianowicie: wyraźne powiązanie między EIC i EFK, podejście podobne do DARPA w ramach EIC oraz przyszłość EIT. Ponadto należy monitorować wkład ekosystemów innowacji w krajobraz inwestycyjny określony przez EIC i instrumenty EFK.

Segment 5: Europejska przestrzeń badawcza (EPB)

56. Należy zauważyć, że artykuły, które dotyczą rozszerzania uczestnictwa, zamieszczono zarówno w programie ramowym, jak i w programie szczegółowym w nawiasach kwadratowych, w odniesieniu do czego kilka państw członkowskich wyraziło ubolewanie.
57. Artykuł 18 **programu ramowego** został rozbity na trzy artykuły, z których każdy określa główne komponenty tego filaru, tj. tworzenie EPB, narzędzie wspierania polityki oraz infrastruktury badawcze i technologiczne.

Europejska przestrzeń badawcza

58. Artykuł dotyczący EPB zawiera obecnie odniesienie do pełnego zestawu wartości i zasad EPB i paktu na rzecz badań naukowych i innowacji, a nie ogranicza się wyłącznie do ich niekompletnego zestawienia.
59. W art. 14 programu szczegółowego określono, że tworzenie EPB powinno być wspólnym wysiłkiem Unii i jej państw członkowskich podejmowanym w ramach wspólnie określonych i uzgodnionych priorytetów. W oczekiwaniu na przyszły akt w sprawie EPB nie wprowadzono bezpośredniego odniesienia do programów polityki w zakresie EPB.

60. W nowym art. 18a **programu ramowego** dotyczącym infrastruktur badawczych i technologicznych podkreślono, że UE potrzebuje spójnego i połączonego ekosystemu ogólnoeuropejskich infrastruktur i powiązanych usług. Wyjaśniono w nim również, że wsparcie w wysokości do 20 % kosztów budowy nowych, światowej klasy zdolności krytycznych obejmuje również znaczącą modernizację istniejących zdolności krytycznych. Nadal brak porozumienia co do wprowadzenia tego rodzaju wsparcia – ze względu na obawy związane z niektórymi możliwymi konsekwencjami gospodarczymi. Próbę rozwiązania tego problemu podjęto w programie szczegółowym (zob. poniżej). Wskazano, że infrastruktury te powinny być wspólnie identyfikowane i uzgadniane przez UE i państwa członkowskie w ramach otwartej, przejrzystej i konkurencyjnej procedury, w oparciu o jasne kryteria. W motywie 19 podkreślono, że wsparcie na rzecz infrastruktur powinno odzwierciedlać strategiczne potrzeby UE oraz zapewniać europejską wartość dodaną poprzez spójne długoterminowe planowanie i skoordynowane inwestycje, w tym z uwzględnieniem prac prowadzonych na Europejskim Forum Strategii ds. Infrastruktur Badawczych (ESFRI) w zakresie infrastruktur badawczych. W motywie tym wezwano również do utworzenia podobnego strategicznego forum na rzecz infrastruktur technologicznych. Otwartą kwestią, która wymaga dyskusji, pozostaje możliwość wnoszenia przez EFK wkładu finansowego również na rzecz infrastruktur, które mają duże znaczenie dla europejskiej konkurencyjności.
61. Artykuł 16 **programu szczegółowego** dotyczący infrastruktur badawczych i art. 17 **tego programu** dotyczący infrastruktur technologicznych zostały zharmonizowane w jak największym stopniu z myślą o działaniach, które mają być wspierane, w tym w zakresie zapewniania dostępu MŚP i przedsiębiorstwom typu start-up i scale-up, jak również, w stosownych przypadkach, wspierania współpracy i tworzenia sieci kontaktów w ramach tych dwóch rodzajów infrastruktur. Ponadto tekst zaktualizowano, tak aby był spójny z programem ramowym z myślą o wsparciu do 20 % kosztów budowy lub znaczącej modernizacji światowej klasy infrastruktur badawczych i technologicznych. W artykule dotyczącym infrastruktur technologicznych doprecyzowano wsparcie dla działań waloryzacyjnych służących przyspieszeniu absorpcji rynkowej. Dodano nowy art. 17a, w którym określa się kryteria przewodnie dotyczące wspierania budowy lub znaczącej modernizacji światowej klasy infrastruktur badawczych i technologicznych.

Segment 6: Zasady uczestnictwa i upowszechniania

Kwalifikowalność

62. W art. 21 **programu ramowego** ustanowiono kryteria kwalifikowalności. W odpowiedzi na wniosek znacznej większości delegacji przywrócono **pieczęć doskonałości** z myślą o uznawaniu wysokojakościowych projektów w zakresie badań naukowych i innowacji w ramach programu „Horyzont Europa”, które nie otrzymają finansowania (zob. również art. 8 w części zawierającej przepisy ogólne). Ponadto dodano ust. 1a w celu wyjaśnienia, że każdy podmiot prawny – w tym podmioty prawne z niestowarzyszonych państw trzecich lub organizacje międzynarodowe – może uczestniczyć w działaniach realizowanych w ramach programu „Horyzont Europa”. Nie obejmuje to dostępu do finansowania, którego warunki określono w kolejnych ustępach. Ustęp 10 podzielono na dwa podpunkty, aby oddzielić działania niekwalifikujące się do finansowania od kwalifikujących się do finansowania działań dotyczących ludzkich komórek macierzystych. Ustęp 11 dotyczący zakończenia finansowania został rozszerzony w celu dokładniejszego określenia warunków dotyczących projektów realizowanych w ramach instrumentu „Akcelerator” EIC, co dla niektórych pozostaje kwestią dyskusyjną. Ponadto dodano ust. 12a, aby wyjaśnić, że w należycie uzasadnionych przypadkach w programach prac można określić dodatkowe kryteria kwalifikowalności.

Zaproszenia do składania wniosków

63. Artykuł 23 szczegółowo reguluje kwestię zaproszeń do składania wniosków. Dodano przepis stanowiący, że do programu prac należy włączyć pełną treść zaproszeń do składania wniosków. Kilka państw członkowskich opowiedziało się za tym, aby dwuetapowy proces składania wniosków i ocena anonimowa były określone w prawodawstwie, jak to było wcześniej normą, a nie w programach prac. Kwestia ta stanowiła część szerszej debaty na temat uproszczenia, którą prezydencja starała się posunąć do przodu i której finalizację pozostawiła następnym prezydencjom. Ponadto dodano przepis stanowiący, że w programach prac należy również określić zaproszenia do składania wniosków, w przypadku których oprócz pieczęci konkurencyjności można przyznawać pieczęć doskonałości.

Mechanizm ubezpieczeń wzajemnych

64. W art. 30 ustanawia się szczegółowe stawki składek na rzecz mechanizmu ubezpieczeń wzajemnych – stawka podstawowa ma wynosić 5 % i będzie mogła zostać podwyższona do 8 % lub zmniejszona do poniżej 5 %. Zmiany stawek mogą być konieczne ze względu na wahania na rynkach i wzrost liczby użytkowników z innych programów niż program „Horyzont Europa”. Uzupełnienie to spotkało się z szerokim poparciem ze strony państw członkowskich.

Upowszechnianie i waloryzacja

65. W odpowiedzi na rosnące obawy państw członkowskich dotyczące bezpieczeństwa badań naukowych postanowiono nadać nowy tytuł art. 32 i w jego ust. 1 odnoszącym się do obowiązków beneficjentów w zakresie ochrony wyników, które są istotne z punktu widzenia bezpieczeństwa, dodać nowy punkt dotyczący aktywów intelektualnych. Z uwagi na to, że art. 32 odnosi się również do programu EFK i do wdrażania dodatkowych środków bezpieczeństwa mających chronić strategiczne interesy UE, podjęto wysiłki w celu dostosowania go do programu „Horyzont Europa”, aby zapewnić spójność między obydwojema programami.

Przedkomercyjne zamówienia publiczne i zamówienia publiczne na innowacyjne rozwiązania

66. Kilka państw członkowskich chciało, żeby w art. 33 dodać odniesienia do istniejących dyrektyw, jeśli chodzi o publicznych zamawiających. Komisja podtrzymała swoją opinię, zgodnie z którą artykuł ten obejmuje zarówno publicznych, jak i prywatnych zamawiających, a także przedkomercyjne i komercyjne zamówienia publiczne. Nie wszyscy ci zamawiający i nie wszystkie te zamówienia są objęci obowiązującymi dyrektywami i w związku z tym konieczne jest zharmonizowanie terminologii w przedmiotowym programie. Obowiązujące dyrektywy mają natomiast zastosowanie wyłącznie do zamówień udzielanych przez podmioty publiczne.

VI. DALSZE DZIAŁANIA

67. W świetle aktualnego stanu prac prezydencja uważa, że z myślą o kontynuowaniu negocjacji warto zastanowić się nad następującymi kwestiami:
- zintegrowanie sześciu bloków w celu połączenia tematycznie powiązanych przepisów programu ramowego i programu szczegółowego w pełne połączone wnioski – z myślą o zapewnieniu jasnego obrazu i spójności całego tekstu i uniknięciu w ten sposób powtórzeń i sprzeczności;

- poświęcenie wystarczającej ilości czasu i wystarczających wysiłków merytorycznym i konstruktywnym dyskusjom na temat kluczowych kwestii o strategicznym znaczeniu, w tym w stosownych przypadkach z wykorzystaniem warsztatów technicznych – z myślą o ustanowieniu programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji, który powinien pokazywać silne zaangażowanie UE na rzecz doskonałości naukowej, suwerenności technologicznej i autonomii strategicznej i który będzie w stanie sprostać przyszłym wyzwaniom.

VII. PODSUMOWANIE

68. Podczas swojej kadencji prezydencja położyła strategiczny nacisk na postępy prac zarówno nad programem ramowym w zakresie badań naukowych i innowacji, jak i nad programem szczegółowym służącym realizacji programu ramowego. Celem prezydencji było wsparcie konstruktywnego dialogu między państwami członkowskimi i ułatwienie inkluzywnych i ustrukturyzowanych dyskusji, które umożliwią poczynienie postępów w negocjacjach.
69. Zwieńczeniem tych wysiłków było przedstawienie kilku kompromisowych propozycji dotyczących każdego filaru programu ramowego i programu szczegółowego. Prezydencja uważa, że najnowsze teksty kompromisowe⁴, chociaż nie są ostatecznie uzgodnionymi tekstami, odzwierciedlają dobry wynik zarówno na obecnym etapie negocjacji, jak i w kontekście dalszych negocjacji. Delegacje zobowiązały się, że będą kontynuować negocjacje w oparciu o poczynione postępy, dążąc do osiągnięcia konsensusu w sprawie nierozstrzygniętych kwestii i kierując się założeniem, zgodnie z którym niczego nie można uznać za uzgodnione, dopóki wszystko nie zostanie uzgodnione.

---

⁴ 15308/25, 14839/25, 15671/25, 15314/25, 15638/25, 14838/25.